

Ірина СТЕПАНЕНКО

**УЧИТЕЛЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНИХ
КОНТЕКСТАХ СУСПІЛЬСТВА
ЗНАНЬ: ВИМОГИ,
ПЕРСПЕКТИВИ І РИЗИКИ
(інформація про роботу VIII
міжнародної науково-практичної
конференції "Освіта і доля
нації")***

У статті здійснений інформаційний огляд роботи VIII міжнародної науково-практичної конференції "Освіта і доля нації", котра відбулася 24-25 травня 2007 року у Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди.

Новітній етап сучасного цивілізаційного розвитку, який став закономірним наслідком інформаційної революції, все частіше позначають як суспільство знань. Процес становлення суспільства знань набуває відчутніших ознак реальності й в Україні. За таких умов у філософсько-педагогічному дискурсі актуалізується потреба осмислити нові параметри освіти і виховання, нові вимоги до особистості вчителя, нові ризики і небезпеки, що виникають у соціокультурних контекстах суспільства знань, нові абрисы педагогічної реальності загалом. Саме це коло проблем і стало предметом обговорення на VIII міжнародній науково-практичній конференції "Освіта і доля нації", яка відбулась у Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди 24-25 травня 2007 року і мала тематичний підзаголовок "Учитель у соціокультурних контекстах суспільства знань".

Організаторами конференції виступили Міністерство освіти і науки України, Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Інститут вищої освіти АПН України. На участь у конференції надійшло

* Див. другу сторінку обкладинки

понад 110 заявок із різних країн світу — України, Росії, Австрії, Польщі, США. У конференції взяли участь: 1 академік НАН України, 1 член-кореспондент НАН України, 4 академіка і 2 члени-кореспонденти АПН України, 20 професорів і докторів наук, 33 кандидати наук, молоді науковці та викладачі.

Конференція розпочалася з пленарного засідання, доповіді на якому власне визначили те проблемне поле, яке стало предметом обговорення її учасників на секційних засіданнях. На конференції працювало чотири секції за такою тематикою:

1. Учитель у соціокультурному вимірі суспільства знань.
2. Самореалізація вчителя у суспільстві знань: можливості професійного і особистісного самоздійснення.
3. Сучасне педагогічне мислення та імперативи суспільства знань.
4. Практичні проблеми підготовки сучасного вчителя: українська реальність і світові тенденції.

Відкрив конференцію ректор Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди, академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор І. Прокопенко. У своїй доповіді "Вчитель і освіта у полікультурних контекстах сучасності" він наголосив на полікультурній контекстуальній визначеності сучасної освіти і, відповідно, на тих вимогах, що їх висуває до особистості вчителя феномен полікультурності. У доповіді прозвучав переконливий висновок, що справжня полікультурна система педагогічної освіти не може здійснюватися тільки за допомогою теоретичних конструкцій із залученням відповідних педагогічних практик, а передбачає інтенсивне практичне вивчення мов, культури і побуту інших народів, у т. ч. і власної материнської культури. Лише так може бути сформований вчитель-патріот, який має розвинену полікультурну компетентність.

Науковому осмисленню проблеми рольової реальності вчителя у сучасних соціокультурних контекстах із їх вираженими глобалізаційними, полікультурними та модернізаційними вимірами була присвячена доповідь президента АПН України, академіка НАН України, доктора філософських наук, професора В. Кременя. Він послідовно проводив думку, що таке наукове осмислення має стратегічне значення для інноваційного розвитку, соціальної модернізації і духовного оновлення українського суспільства, а також для того, щоб у світовому освітньому просторі, який стає чим далі полікультурним, була представлена й українська складова.

Пошуку відповідей на виклики суспільства знань у зв'язку зі вступом України до європейського освітнього простору була присвячена доповідь ректора НПУ ім. М. П. Драгоманова, академіка АПН України, доктора філософських наук, професора В. Андрушенка "Сучасний педагог на роздоріжжі пост-Болонського простору".

До політичної культури вчителя як консолідуючого потенціалу нації привернув увагу у своїй доповіді член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор М. Михальченко.

Схожі ідеї були розвинуті у доповіді доктора філософських наук, професора М. Култаєвої "Педагогічна громадськість як чинник розбудови громадянського суспільства в Україні".

Освіту як головний чинник формування нації охарактеризував у доповіді доктор філософських наук, професор Віденського університету (Австрія), член Європарламенту Хр. Штадлер. Йому вдалося надзвичайно вдало поєднати роздуми щодо суспільного прориву, навіяні Й. Г. Фіхте, із роздумами над проблемами, що постали перед країнами-членами Євросоюзу у сучасних умовах.

До небезпек, викликаних "забуттям" викладача як головного чинника реформування вищої освіти в Україні, привернула увагу доктор філософських наук, професор І. Степаненко.

Вплив кризового мислення на конструювання педагогічної реальності транскультурності прослідковувався у доповіді кандидата філософських наук, доцента Л. Горбунової.

Ще одна надзвичайно важлива проблемна лінія — сучасний вчитель як носій і транслятор універсалістських цінностей в освітньому просторі суспільства знань — стала предметом обговорення у доповідях докторів філософських наук, професорів А. Єрмоленка (Київ), В. Діденко (Москва), К. Долгова (Москва), А. Гофрона (Польща), Дж. Райт (США) та інших.

Вимоги підвищення якості підготовки вчителя у суспільстві знань стали предметом осмислення у доповідях академіка АПН України, доктора педагогічних наук, директора Інституту вищої освіти АПН України В. Лугового ("Культурно-інформаційна теорія освіти і педагогічний понятійно-категоріальний апарат"), академіка АПН України, доктора педагогічних наук О. Ляшенка ("Якісний аспект підготовки вчительських кадрів — вимога суспільства знань"), членів-кореспондентів АПН України, докторів педагогічних наук, професорів, проректорів ХНПУ ім. Г. С. Сковороди з навчальної і виховної роботи відповідно В. Євдокимова ("Технологія особистісно орієнтованого навчання як інноваційне педагогічне явище"), Г. Троцько ("Особистість вчителя у суспільстві знань — гуманістичні перспективи педагогічної освіти в Україні"), доктора педагогічних наук, професора, проректора з наукової роботи ХНПУ ім. Г. С. Сковороди О. Микитюка ("Учитель як науковець — виклик суспільства знань педагогічній освіті"), кандидата історичних наук, професора, проректора з навчальної роботи ХНПУ ім. Г. С. Сковороди А. Губи ("Освітній менеджмент як складова сучасної педагогічної культури"), доктора педагогічних наук, професора Г. Онкович ("Медіапедагогіка і сучасна освіта"), кандидата філософських наук А. Корецької ("Викладач як уособлення освітнього процесу") та інших.

На завершальному пленарному засіданні підбивались підсумки конференції, були запропоновані практичні рекомендації щодо удосконалення системи освіти України з огляду на пріоритети і цінності сучасної педагогічної практики і ті вимоги, що вона висуває до сучасного вчителя.

Було прийнято рішення про проведення наступної IX науково-практичної конференції у жовтні 2008 року за тематичною рубрикою "Український вимір педагогічного поступу". Заявки на участь у конференції та матеріали доповідей уже приймаються на кафедрі філософії ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Оргкомітет запрошує усіх зацікавлених науковців взяти участь у IX конференції "Освіта і доля нації".

***Ірина Степаненко.* Учитель в соціокультурних контекстах общества знаний: требования, перспективы и риски**

В статье осуществляется информационный обзор работы VIII международной научно-практической конференции "Образование и судьба нации", которая состоялась 24-25 мая 2007 года в Харьковском национальном педагогическом университете им. Г. С. Сковороды.

***Iryna Stepanenko.* A Teacher in a Social and Cultural Context of Knowledge: Requirements, Perspectives, and Possible Risk**

The paper presents the informational survey of the work of the VIII International scientific and practical conference "The education and the fate of the nation", which took place on May 24-25, 2007 at the Kharkiv National Pedagogical University named after G. S. Skovoroda.